

Rudolf Steiner

Hluboká souvislost Kristova poslání je dána v obraze sestupující holubice. Syn člověka a Syn Boží

Berlín 16. 1. 1911

Když čtete dále od oněch míst v Markově evangeliu, která jsme se posledně snažili vysvětlit, tu přijdete k významnému místu, jež se sice podobá vývodům ostatních evangelií, jehož celý význam lze však nejlépe pozorovat právě v evangeliu Markově. Toto místo se vztahuje k tomu, že Kristus Ježíš - když prodělal křest v Jordáně a zážitky na poušti - vchází potom, jak se praví, do synagogy a učí tam. Toto místo se obvykle překládá takto: „I divili se náramně jeho učení; nebo učil je, jako moc máje ane jako zákoníci.“ Čím jiným je tato věta pro dnešního moderního člověka - a byť by věřil Bibli sebevíce - než pouhou abstrakcí ... : „nebo učil je, jako moc máje a ne jako zákoníci. Chceme-li nyní vniknout do smyslu tohoto významného místa, zavede nás to opět o kus dále do toho, co můžeme nazvat tajemstvími poslání Krista Ježíše. Neboť již jsem upozornil na to, že evangelia - právě tak jako jiné spisy, které skutečně pocházejí z inspirované oblasti, nelze tak snadno pochopit. Nýbrž, že v podstatě musíme pro porozumění jirn shrnovat všechny představy, ideje o duchovních světech, jež jsme nasbírali během mnoha let. A pouze takové představy nás mohou uvést do toho, co je míněno, když se v evangeliu praví: Ty, kteří seděli v synagoze, učil jako „Exusiai“, jako mocnost.

Chceme-li takovému místu porozumět, musíme si vzpomenout na všechno, co jsme během doby do svého nitra přijali o vyšších, nadsmyslových světech. Přijali jsme, že člověk, jak žije v našem světě, je takřka nejspodnějším článkem hierarchického řádu, že tedy člověka musíme dosadit na nejspodnější stupeň hierarchického řádu. Potom se k člověku připojuje nadsmyslový svět. Zde nacházíme především bytosti, které podle křesťanské esoteriky nazýváme Angeloi neboli Anděly, první, nad člověkem stojící nadsmyslové bytosti, jež mají vliv na jeho život; potom jsou Archangeloi neboli Archandělé, pak Archai neboli Duchové osobnosti. Potom následují Exusiai, Dynamis Kyriotétes, a dále máme Trůny, Cheruby a Serafy. Takto označujeme hierarchický řád devíti nad sebou stojících bytostných forem, jež jsou nad člověkem. A nyní si ujasníme, jak tyto různé duchovní, nadsmyslové bytosti zasahují do našeho života;

Andělé jsou ony bytosti, které jakožto poslové nadsmyslového světa jsou jednotlivému člověku, jak žije na Zemi, nejbližší. Jsou to bytosti, které mají vliv nato, co můžeme nazvat osudem jednotlivého individuálního člověka na naší fyzické úrovni. Jakmile však postoupíme k Archandělům, mluvíme o duchovních bytostech, které obepínají takřka širší okruh činností. Mluvíme zde o bytostech, které také můžeme označit jako „duchy národa“, které tedy pořádají a řídí záležitosti celých sdružení národů. Když dnes moderní člověk mluví o „duchu národa“, potom má na mysli - často jsem už na to upozornil - tolik a tolik tisíc lidí, které uvádí výhradně podle počtu jakožto žijící na nějakém území. Mluvíme-li ale o „duchu národa“ duchovně vědecky, potom máme na mysli individualitu národa, a je nám jasné, že přihlížíme nikoli k počtu tolika a tolika lidí, nýbrž ke skutečné individualitě - tak jako u jednotlivého člověka mluvíme o „individualitě“. A mluvíme-li o duchovním řízení celé

individuality národa, potom označujeme jakožto duchovní vůdce takové individuality národa Archanděly, Archangeloi. Když takto hovoříme o těchto vyšších bytostech, potom mluvíme o skutečných, nadmyslových tvorech, kteří mají své okruhy působnosti. U Archai neboli Duchů osobnosti, neboli také „Prapočátků“, mluvíme o oněch duchovních bytostech, které se opět liší od pouhých duchů národa. Mluvíme-li např. o francouzském, anglickém, německém duchu národa atd., pak mluvíme o něčem, co je rozděleno na různé oblasti Země. Existuje však něco, co dnes mají společné všichni lidé - alespoň všechny západní národy, a v čem si tyto národy rozumějí. Na rozdíl od jednotlivých duchů národa můžeme to označit jako duch doby, a musíme hovořit o jiném duchu doby ve věku reformace - a o jiném v naší době. Nad jednotlivými duchy národa jsou tedy ony duchovní bytosti, které označujeme jako duchy doby, a v podstatě jsou tyto vůdcové vývojových epoch Archai. Jsou současně duchy doby. Vystoupíme-li ještě výše k Exusiai, potom v podstatě máme co činit se zcela jinak uzpůsobenými nadmyslovými mocnostmi. Abychom si učinili představu o tom, jak se tyto bytosti vyšších hierarchií liší především od všech právě charakterizovaných - Angeloi, Archangeloi, Archai -, přiměněme si, že příslušník nějakého národa se dnes vzhledem k zevní fyzické konstituci - řekněme vzhledem k tomu, co jí a pije - v podstatě přece velmi podobá příslušníku nějakého jiného národa. Nemůžeme říci, že to, co přesahuje prvek duševně-duchovní, národy vzájemně rozlišuje. Avšak i vývojové epochy jsou ještě takové, že můžeme říci: Řídící duchovní bytosti se vztahují pouze k tomu, co je duchovně-duševní. Člověk však není závislý pouze na duchovně-duševním prvku. Co je duchovně-duševní, to má v podstatě vliv na lidské tělo astrální. Avšak v člověku existují i hustší bytostné články. Vzhledem k tomu, co vykonávají Archai, Archangeloi a Angeloi, se tyto články příliš od sebe neliší. Avšak na tyto hustší bytostné články mají tvůrčí vliv - vzhledem k nim jsou tvořivě činné ony bytosti, začínající od Exusiai výše. Za jazyk, dobové ideje vděčíme duchům doby, duchům národa - Archai, Archangeloi. Avšak vzhledem k lidské bytosti má také vliv, co žije ve světle a vzduchu, v podnebí určité oblasti. Jinému lidstvu se daří na rovníku, jinému v krajích severního pólu. Nebudeme ovšem rovnou souhlasit s výrokiem jednoho německého profesora filosofie ve velmi rozšířené knize: „Nejpodstatnější kultury se musely rozvíjet v mírném pásmu; neboť všichni, kteří vytvořili nejpodstatnější kultury, by na severním pólu zmrzli a na jižním - shořeli!“, přece ale můžeme říci: V různých podnebích vidíme, jak různě působí na člověka potrava atd. pro charakter národa vůbec není lhostejné, jaké jsou zevní poměry, zda člověk žije např. v horských oblastech nebo na širých rovinách. Zde víme, jak přírodní síly působí do celé lidské konstituce. A protože jako duchovní vědci víme, že v přírodních silách musíme výhradně spatřovat působení oněch bytostí, které jsou duchovní, nadmyslové povahy, potom musíme říci: V přírodních mocnostech existovaly duchovní, nadmyslové mocnosti, které působily na člověka právě skrze přírodní síly. Proto si můžeme představit mezi Archai a Exusiai rozdíl v povaze, že řekneme: Angeloi, Archangeloi a Archai působí na člověka tak, že pro svou vládu ještě nepoužívají přírodních sil, nýbrž používají pouze toho, co na člověka působí duchovně-duševně, tedy jazyk, dobové ideje atd. Jejich působnost nezasahuje nižší články jeho organizace, ani tělo éterné, ani tělo fyzické. Naproti tomu máme, od Exusiai nahoru - ony bytosti, které působí na člověka, avšak také venku v přírodních silách. Vedou a řídí vzduch a světlo různých druhů, jak jsou zpracovány vyživovací látky v přírodních říších; právě tyto bytosti spravují přírodní říše. Co máme v blesku a hromu, v dešti a svitu Slunce, jak v jedné oblasti roste ten či onen druh vyživovacích látek - zkrátka, veškeré rozdělení a pořádek pozemských poměrů připisujeme duchovním bytostem, které hledáme mezi bytostmi

vyšších hierarchií. Když tedy vzhlížíme vzhůru k Exusiai, potom jejich výsledky spatřujeme nejen pouze v oněch neviditelných účincích, jež např. jsou projevy ducha doby. Nýbrž v Exusiai vidíme to, co na nás působí jakožto světlo, co však jakožto světlo působí i na rostliny.

Zkoumejme nyní to, co je lidem poskytováno jakožto kultura, jako to, čemu se musí naučit, aby se dostali dále.

Každému člověku v jeho epoše je poskytováno to, co epocha sama produkuje, avšak také všechno, co určitým způsobem vyprodukovaly i epochy dřívější. Dějinně, historicky dá se uchovat (předmětem dějinné nauky a výuky může být) pouze to, co pochází od nejdolejších hierarchií, sahajících až vzhůru k duchu doby. Co naproti tomu proudí ze samotných říší přírody, to nelze uchovat v podáních a tradicích. Avšak ti, kteří mohou pronikat do nadsmyslových světů, pronikají na základě svého poznání i za ducha doby k ještě vyšším zjevením. Taková zjevení se pak vyjímají jako něco, co je závažnější než to, co pochází od ducha doby, co na člověka působí zcela zvláštním způsobem. Každý zdravý člověk by o tom měl skutečně jednou vážně přemítat a otázat se: Co působí na moji duši více? To, čemu se mohu naučit z podání jednotlivých národů a duchů doby, z historického podání od dějinných dob - nebo nádherný východ Slunce, tzn. projev samotné přírody, nadsmyslových světů? Neboť člověk si může uvědomit, že východ Slunce s celou svou velikostí a mohutností může na duši zapůsobit mnohem více než veškerá věda, veškerá učenost a umění všech dob. Co vůbec příroda zjevuje, to pocítí zejména ten, kdo třeba prošel italskými galeriemi, jenž viděl díla Michelangelova, Leonarda da Vinci, Raffaelova atd. a dal jím na sebe působit s veškerou intenzitou, a kdo potom vystoupí na některou švýcarskou horu a spatří nádherné dění v přírodě, tomu vyvstane otázka: Kdo je větším malířem? Raffael nebo Leonardo da Vinci - nebo ony mocnosti, které malují východ Slunce, jež můžeme pozorovat z vrcholu Rigi? A musíme si říci: Necht' sebevíce obdivujeme, co kdy lidé vytvořili - to, co se nám představuje jakožto duchovně božské zjevení duchovních mocností, to se nám přesto jeví jako větší. Když se nám nyní objeví oni duchovní vůdcové lidstva, jež nazýváme zasvěcenci, a kteří mluví nikoli na podkladě podání, nýbrž původním způsobem, potom je jejich zjevení jako samotné zjevení přírody. Avšak co může působit jako východ Slunce, to nikdy tak nemůže působit, když jiní o tom pouze hovoří. Co jsme obdrželi podáním od Mojžíše, Zarathustry... když je to podání, když se to sděluje tak, jak to uchovávala zevní kultura, duchově doby a duchové národa: potom vzhledem k tomu působí příroda mohutněji. Neboť tak mohutně jako příroda působilo to u Mojžíše a Zarathustry v jejich zjeveních pouze tehdy, když tato zjevení bezprostředně vyvěrala ze zážitku samotných nadsmyslových světů. V tom právě spočívá mohutnost původních zjevení lidstva, že působí jako to, co zjevuje samotná příroda. To však začíná teprve tehdy, když jakožto nejdolejší hierarchie v přírodních mocnostech tušíme Exusiai.

Co prožívali ti, kteří seděli pospolu v synagoze, když mezi ně vstoupil Kristus?

Dosud prožívali, že zde učili „gramatikové“, ti kteří znali, co sdělovali duchové doby, duchové národa atd. Tomu byli zvyklí. Ted' přišel někdo, jenž neučil jako tito, nýbrž tak, že jeho slova byla zjevením říše nadsmyslových mocností samotné přírody, nebo hromu a blesku. Když tedy víme, jak hierarchie vyrůstají vzhůru, potom chápeme takové slovo evangelia v celé jeho hloubce. To musíme cítit vzhledem k takovému slovu Markova evangelia. - Ovšem u oněch lidských děl, která zůstávají jako díla Raffaelova, Leonarda da Vinci atd., může ten, kdo vyciťuje jejich nadsmyslové pozadí, i v nejpozdějším díle cítit to, co bylo původně zjeveno. Veliká umělecká díla, velká díla ducha mohou tudíž skutečně působit jako dozvuk prvních

děl. A podaří-li se nám vidět to, co např. Raffael dovedl uložit do svých prací, podaří-li se nám opět oživit dílo Zarathustrovo, potom můžeme zaslechnout něco z toho, co k nám proniká v Exusiai. Avšak skrze to, co v synagogách sdělovali zákoníci, tzn. ti, kteří přijali to, co pocházelo od duchů doby a duchů národa, - nebylo slyšet nic, co by nějak připomínalo zjevení samotné přírody. Můžeme tedy říci: Taková věta nám naznačuje, že lidé v oněch dnech začínali cítit a vnímat, že k nim promlouvalo něco zcela nového. Že skrze tohoto člověka, jenž zde k nim přišel, se projevovalo něco, co bylo jako samotná přírodní mocnost, jako jedna z nadmyslových mocností, jež stojí za přírodními jevy. Lidé začínali pozvolna tušit, co vlastně vstoupilo do Ježíše z Nazaretu, což je symbolizováno Janovým křtem. V podstatě nebyli ani tak příliš vzdáleni ti, kteří v synagogách mohli prohlašovat: Mluví tak, že vzniká dojem, jakoby mluvili Exusiai, nikoli pouze Archai, duchové doby, nebo duchové národa.

- Když se podaří to, co se dnes rozplynulo v abstrakcích, co se velmi zředilo v moderních překladech evangelií, opět naplnit obsahem skrze to, co jsme do sebe přijali v duchovní vědě, teprve potom porozumíme, kolik je třeba k tomu, abychom skutečně vnikli do obsahu evangelií. Bude zapotřebí celých generací, aby jen přibližně vyzkoumaly veškeré hlubiny, které náš dnešní věk může již tušit. Leccos z evangelií bude vyzkoumáno teprve v budoucnu.

Pisatel Markova evangelia chtěl zejména vylíčit, co je v podstatě dalším rozvinutím toho, čemu směl učit někdo, jenž jako jeden z nejprvnějších pochopil skrze bezprostřední nadmyslové poznání Kristovu přirozenost a podstatu - totiž čemu mohl učit Pavel. Nyní je nutno porozumět tomu, čemu vlastně Pavel učil, co všechno do sebe přijal skrze zjevení v Damašku. I když nám tuto událost Bible líčí jako zcela nenadálé osvícení, tu přece ví ten, kdo takovou skutečnost osvícení opravdu zná, jak k ní může kdykoli dojít u toho, kdo chce vystoupit do oblastí duchovního světa, a jak se někdo takový vším, co prožije, stává zcela jiným člověkem. U Pavla je vskutku dostatečně vylíčeno, jak se skrze zjevení u Damašku stal úplně jiným člověkem. Na základě ne příliš hlubokého vylíčení v evangeliích a v Pavlových dopisech víte také, že v Kristově události, v události na Golgotě spatřuje Pavel střed našeho celého vývoje lidstva, že tuto událost bezprostředně navazuje na onu událost, vyjádřenou v Bibli jako první vznik člověka jménem Adam. Takže Pavel chce říci asi toto: Co označujeme jakožto duchovního člověka, jakožto vlastního, skutečného člověka, z něhož je v máji také jedině mája, to sestoupilo se vším, čím se jednou musel stát v těle v řadě inkarnací staré lemurské doby. Stal se tedy člověkem, jakým se jevil skrze dobu lemurskou, atlantskou a poatlantskou, až k události Kristově... Potom nastala událost na Golgotě. - Po zjevení u Damašku se Pavlovi jevila věc takto: V události na Golgotě bylo dáno něco, co má zprvu zcela stejný význam jako sestup člověka do těla. Neboť podává impuls k postupnému překonávání oněch forem pozemského bytí, které kdysi nastoupil Adam. Proto Pavel nazývá člověka, jenž se objevil v Kristovi, novým Adamem, jehož si může každý člověk skrze spojení s Kristem „obléci“.

Takto je třeba skutečně spatřovat pozvolný sestup člověka do hmoty (ať už se to označuje jako „Adam“ nebo nějak jinak)— od lemurského člověka až k člověku předkřesťanskému, a potom zase sílu a impuls směrem vzhůru. Takže člověk s veškerými pozemskými zkušenostmi, se vším, čeho se mu na Zemi dostalo, může se vrátit k původnímu duchovnímu stavu, v němž se nacházel před svým sestupem. Chceme-li pochopit vlastní smysl vývoje, tu se nesmíme tázat: Což člověk nemohl být tohoto sestupu ušetřen? Proč se musel inkarnovat a proházet různými vtěleními, aby pak opět vystoupil vzhůru a měl totéž, co měl předtím?

To by bylo naprostým nepochopením vlastního ducha vývoje. Neboť člověk bere s sebou všechny plody a zkušenosti pozemského vývoje a je obohacen inkarnací. To je obsah, který dříve neměl. - Představte si hypoteticky, jak člověk sestupuje první inkarnací: Zde se něčemu naučí; dalšímu se naučí skrze druhou inkarnaci - a tak to pokračuje všemi inkarnacemi. Probíhají tak, že nejprve jsou sestupné: člověk se stále úžeji spojuje s fyzickým světem. Potom začíná vystupovat - a může vystoupit natolik, nakolik přijme Kristův impuls. Jednou zase vystoupí do duchovního světa; to ale bude mít s sebou všechno, co mohl získat na Zemi.

Takto Pavel skutečně vidí v Kristu střed celého pozemského vývoje člověka, což člověku dává impuls k tomu, aby obohacen veškerými pozemskými skutečnostmi, vystoupil do duchovního světa.

Jak se nyní Pavel dívá z tohoto hlediska na oběť na Golgotě, na vlastní ukřižování?

Je to poněkud obtížné, tuto skutečnost oběti na Golgotě, tuto podstatnou skutečnost vývoje lidstva, vyjádřit moderními pojmy přesně v Pavlově smyslu. Tento smysl se shoduje i se smyslem pisatele Markova evangelia. - Zde se musíme obeznámit s myšlenkou, že v člověku, jak i dnes před námi stojí, je mikrokosmos, malý svět, a musíme prostudovat všechno, co zde přichází v úvahu.

Tak jak dnes člověk před námi stojí, jak se vyvíjí mezi zrozením a smrtí v jedné inkarnaci, ukazuje nám dva vzájemně velmi odlišné vývojové články. Obvykle je nerozlišujeme, avšak vzájemně se velmi liší. Ježto celé naše duchovně vědecké úsilí je systematicky vybudováno skutečně více, než se obvykle myslí, nejednou jsem již upozornil na tyto dva vzájemně zcela rozdílné bytostné články člověka. Jeden lze vidět v době lidského vývoje, ohraničené zrozením a chvílí, až po kterou si dnešní moderní člověk vzpomíná v jednotlivém individuálním životě.

Vracíte-li se ve svých vzpomínkách, dospějete až k určitému bodu, dále si už nevzpomínáte. I když jste tu byli předtím a rodiče nebo sourozenci vám vyprávěli, co jste předtím dělali, a tudíž leccos z toho víte, tu si přesto nevzpomenete na to, co je před oním určitým bodem. Normální vzpomínání v určité chvíli končí. Tato chvíle je v nejpříznivějším případě asi ve věku kolem tří let. Předtím je člověk nesmírně čilý a vnímavý. Čemu všemu se naučíme v prvním, druhém, třetím roce! Avšak jak věci činily dojem, na to si moderní člověk vůbec nevzpomíná. - Potom začíná doba, kdy se vzpomínky vlastního já hladce odvíjejí.

Těchto dvou vývojových článků bychom si měli velmi dobře všimnout, neboť jsou mimořádně důležité, chceme-li přihlížet k celému člověku. Je jen třeba sledovat lidský vývoj přesně a bez předsudků dnešní vědy. Vždyť fakta vědy dokládají a dokazují to, co říkám, avšak zde se nesmíme tázat vědy, neboť pak bychom se mohli ocitnout na cestách, odvádějících velmi daleko od pravdy. Když tedy přesně sledujeme vývoj člověka, můžeme říci: Jak člověk žije jakožto společenská bytost, jakožto sociální individualita, tak může žít jedině po stavu, jež je podmíněn tím, co přijímá v oněch vláknech vzpomínky, jež se v nejpříznivějším případě odvíjejí asi od třetího roku. V tom tkví všechno, o čem si lze říci: Lidskému vědomému životu udává směr všechno, co vědomě přijímáme jakožto zákony, impulsy, jimiž se řídíme a jež zasluhují napodobení. Co je před tím, to přijímá naše vědomí já jaksí nevědomě. To se řadí k vláknu toho, co opravdu přináší k našemu životu, plně prostoupenému vědomím já. Před naším životem, kdy si uvědomujeme své já, existují tedy určité roky, v nichž na nás okolí působí zcela jinak, než jak působí později.

Rozdíl je zcela radikální. Kdybychom mohli pozorovat dítě před touto dobou, ihned by se ukázalo, že před chvílí, po kterou až si člověk později vzpomíná, cítí se dítě mnohem více uvnitř všeobecného makrokosmického duchovního života. Ještě

se nevyklučuje, neizoluje se, spíše se pokládá za součást celého okolí. Oslovuje se dokonce tak, jak je oslovují jiní, neboť neříká „já chci“, nýbrž „Karlíček chce“ a teprve později se naučí oslovovat sebe jako já. Proti tomu však novější dětské psychologové stále něco mají. To však neodporuje pravdě, nýbrž výhradně názoru dotyčných psychologů. Dítě se v prvních letech cítí ještě v okolí, cítí se jako článek celého okolí. Člověk se začíná oddělovat od okolí jakožto samostatná bytost teprve od chvíle, až po kterou si později vzpomíná. - Můžeme tedy říci: Co člověk může přijmout jakožto zákony, a co může vytvářet obsah jeho vědomí, to přináleží druhému článku jeho vývoje, počínaje touto charakterizovanou chvílí. Prvnímu vývojovému článku přináleží zcela jiný poměr k okolí, člověk s ním souvisí mnohem těsněji, bezprostředně se s ním shoduje. Toto všechno můžete dobře promyslet jen tehdy, když si hypoteticky představíte, že ono vědomí, které v prvním dětském věku poskytuje onu bezprostřední souvislost s okolím, zůstalo by zachováno pro pozdější doby. Lidský život by pak probíhal zcela jinak. Člověk by se necítil tak izolován, nýbrž v pozdějších letech by se cítil jako článek celého makrokosmu, cítil by se uvnitř velkého světa. Toto ztrácí. Později nemá souvislost s velkým světem, zdá se mu, že zde stojí izolovaně. Je-li člověkem obyčejného bvota, uvědomuje si tuto izolaci pouze abstraktně. Uvědomuje si ji zejména tehdy, když stále více vyvíjí egoismy, když se stále více takřka hce uzavírat do své kůže. Málo školení se domnívají — což je vlastně naprostým nesmyslem - že jakožto lidé žijeme pouze v kůži. Neboť v okamžiku, kdy jsme vydechli, je přece veškerý vdechnutý vzduch venku, takže již skrze vdechování a vydechování souvisíme s celým okolím. Jak si člověk představuje sebe sama jakožto bytost, to je absolutní mája, iluze. Avšak jeho vědomí je již uzpůsobeno tak, že v této iluzi musí žít. Nemůže jinak. Neboť zažít karmu - k tomu lidé opravdu nemají ani sklon, ani k tomu nejsou zvláště zralí. Když dnes např. někomu někdo rozbije okna, potom to postižený pociťuje - protože se cítí jako izolovaná bytost — jako jemu osobně způsobenou škodu a zlobí se. Kdyby ale věřil v karmu, potom by cítil svoji souvislost s celým makrokosmem a věděl by, že je přece správné, že jsme to vlastně my, kteří okna rozbili. Neboť vpravdě jsme vetkáni do celého kosmu. Je naprostým nesmyslem domnívat se, že jsme uzavřeni ve své kůži. Avšak tento pocit sounáležitosti s makrokosmem má pouze ještě dítě v prvních letech. Člověk jej ztrácí od chvíle, po kterou si později vzpomíná.

Vždycky tomu tak nebylo. Ve starších dobách, které ještě ani nejsou příliš daleko za námi, zasahovalo u člověka ono vědomí prvních dětských let až po určitý stupeň do jeho pozdějšího života. Bylo to v dobách starého jasnozření. S tím však byl spojen zcela jiný způsob myšlení, dokonce i jiný způsob vyslovování skutečností. Je to záležitost vývoje lidstva, kterou si duchovní vědec musel jednou vysvětlit.

Když se dnes člověk narodí ve světě, když tedy vstoupí mezi nás čím potom je?

Dnešní člověk je v podstatě především synem svého otce, synem své matky. A když v občanském životě nemá rodný nebo křestní list, na nichž je uveden otec a matka, podle čehož lze člověka identifikovat, potom se o dotyčném člověku vůbec nic neví a podle okolností se jeho existence popírá. Pro dnešní vědomí lidstva je tedy člověk fyzickým synem svého otce, fyzickým synem své matky. - Ve věku nepříteli vzdáleném lidé takto neuvažovali. Protože však vědci a badatelé přítomnosti nevědí, že lidé dříve uvažovali jinak a že ve svých slovech a označeních měli něco zcela jiného, dospívají také ke zcela jiným výkladům starých sdělení. Tak např. vypráví se o jednom řeckém pěvci - Orfeovi. Zmiňují se o něm proto, že určitým způsobem přináleží věku bezprostředně před věkem křesťanským. Orfeus byl ten, jenž založil řecká mystéria. Řecké období je čtvrté v naší poatlantské kultuře, takže Orfeova kultura jakoby připravovala to, co bylo lidstvu dáno později skrze Kristovu událost.

Pro Řecko je tedy Orfeus tímto velikým připravovatelem. - Co by moderní člověk řekl, kdyby se setkal s člověkem, jakým byl Orfeus? Řekl by: Je synem onoho otce a synem oné matky. Moderní věda by snad zkoumala zděděné znaky. Dnes už existuje tlustá kniha, popisující veškeré zděděné znaky z Goethových rodin - a takto by chtěla z Goetha učinit souhrn těchto zděděných znaků. Takto se v Orfeově době neuvažovalo, jako podstatné nebyl zevní tělesný člověk a jeho vlastnosti. Nýbrž za podstatné se v Orfeovi považovalo to, na základě čeho se mohl stát inauguratorem, vlastním vůdcem předkřesťanské řecké kultury. A bylo jasné, že to, co v něm žilo jakožto fyzický mozek, jakožto nervová soustava, není podstatné. Za podstatné se považovalo spíše to, že v tom, co prožíval, nesl v sobě element, pocházející bezprostředně z nadsmyslového světa, a že se to pak skrze něj setkalo na dějišti, daným jeho osobností, s jeho elementem smyslově-fyzickým. Řek spatřoval v Orfeově osobnosti nikoli tělesnost, pocházející od otce a matky, snad také od dědečka a babičky, - to považoval za málo podstatné, to bylo pro něj pouze zevním výrazem, slupkou. Podstatné bylo pro něj to, co pocházelo z nadsmyslového světa a setkávalo se se smyslovým prvkem na fyzické úrovni. Řek tudíž uvažoval takto: Když mám před sebou Orfea, potom sotva přichází v úvahu, že pochází od nějakého otce a od nějaké matky. V úvahu však přichází, že jeho duševnost, skrze kterou se něčím stal, pochází od nadsmyslového prvku, jenž nikdy neměl co činit sfyzickou úrovní, takže na tento nadsmyslový prvek v jeho osobnosti mohl působit skrze to, čím lidé již tehdy byli, prvek smyslově-fyzický a mohl se tímto nadsmyslovým spojit. A protože Řekové viděli v Orfeovi jako to podstatné element ryze nadsmyslový, říkali o něm: Pochází od múzy. Byl synem múzy, Kalliopy. Byl nikoli snad pouze synem tělesné matky, nýbrž nadsmyslového elementu, jenž nikdy, neměl souvislost s prvkem smyslovým. —Kdyby byl pouze synem múzy Kalliopy, mohl by odhalovat jen to, co bylo projevem nadsmyslového světa. Avšak i na základě svého údobí byl také povolán, vyjádřit to, co mělo sloužit fyzickému věku. Byl tudíž nejen tlumočnickem múzy, Kalliopy, jako v dřívějších dobách byli ršiové pouze tlumočnickými nadsmyslových mocností, nýbrž prožíval nadsmyslovost tak, že na jeho prožívání měl vliv fyzický svět. Pochází tudíž od svého otce, Oiağrose, jenž byl thráckým říčním bohem. Co Orfeus zvěstoval, to bylo takto na druhé straně spojeno a přizpůsoben podnebí Řecka, tomu, co poskytovala zevní příroda kecka, thráckém říčnímu bohu Oiağrosovi.-

Z toho je zřejmé že za podstatné se v Orfeovi považovalo to, co žilo v jeho duši. Podle toho se lidé dříve označovali. Byli označováni nikoli tak, jako později kdy se říkalo Je synem toho nebo onoho muže, neb pochází z toho nebo onoho města... nýbrž lidé byli označováni podle jejich duchovní mohutnosti. U Orfea je nyní mimořádně zajímavé, jak intimně byl pociťován celý osud takového člověka, jenž takto na jedné straně pochází od múzy, na druhé straně od thráckého říčního boha. Takový člověk přijal nejen —jako staří proroci - nadsmyslovost, nýbrž i smyslovost. Byl již vydán všem vlivům, které na nás vykonává fyzicko-smyslový svět.

Nyní víme, že člověk se skládá z různých bytostných článků z nejdolejšího těla fyzického, potom z těla éterného - o němž jsme řekli, že v sobě chová druhé pohlaví - a potom z těla astrálního a z já. Takový člověk jako Orfeus vidí na jedné straně ještě, protože pochází o múzy (nyní víte, co to znamená!), do duchovního světa. Avšak na druhé straně jsou jeho schopnosti, aby žil v duchovním světě podkopávány, právě skrze život na fyzické úrovni, skrze původ od otce od thráckého říčního boha. Tím je jeho ryze duchovní život podkopáván. U všech dřívějších vůdců lidstva v druhém a třetím poatlantském období, jimiž duchovní světy pouze promlouvaly, bylo tonu tak, že určito měrou mohli vnímat své vlastní éterné tělo jako něco odděleného od

fyzického těla. Když v kulturách starého jasnozření, také ještě u Keltů měl člověk postřežovat něco, co měl zjevit svým bližním, potom mu to bylo zjevováno tím, že jeho éterné tělo z něho vystoupilo. Toto éterné tělo bylo potom nositelem oněch sil, které se k němu skláněly. Když nyní zvěstovatelé byli muži, potom to, co jim bylo zprostředkováván z duchovního světa, vnímali v ženské podobě. - Nyní mělo být vylíčeno, že Orfeus tam, kde měl ryzí vztahy k duchovním mocnostem, protože již byl synem thráckého říčního boha, byl vystaven možnosti, nepodržet to, co se mu zjevovalo skrze jeho vlastní éterné tělo. A čím více se vžíval do fyzického světa a vyjadřoval to, čím byl jakožto syn své země, tím více ztrácel svoji schopnost jasnozření. Líčí se to tak, že kousnutím zmije - to znamená tím, co z něj vychází jakožto lidské — je mu odňata Eurydika, jeho zjevovatelka, jeho duševní nevěsta, a že je unesena do podsvětí. Měl ji znovu obdržet skrze iniciaci, kterou potom musel prodělat. Všude, kde se mluví o „cestě do podsvětí“, je míněna iniciace. Skrze iniciaci měl tedy opět získat svoji choť. Byl však již příliš silně spojen s fyzickým světem. Dosáhl sice schopnosti k sestupu do podsvětí, když se však vracel, když „opět spatřil světlo dne“, Eurydika zmizela. Proč?

Protože když spatřil světlo dne, učinil něco, co učinit nesměl: ohlédl se, podíval se nazpět. To znamená přestoupil příkaz, jež mu přísně uložil bůh podsvětí.

Jaký je to příkaz?

Že fyzický člověk, jak dnes žije na fyzické úrovni, se nesmí ohlédnout na onu charakterizovanou chvíli, kde spočívají makrokosmické zážitky z dětství, a které, kdyby pronikly do pozdějšího vědomí, by poskytly staré jasnozření. Nesmíš - praví Bůh podsvětí - požadovat; opravdu prohlédat tajemství dětství, vzpomínat na to, kde je zřízen práh. Protože to učinil, ztratil schopnost jasnozření.

Touto ztrátou Eurydiky se nám líčí na Orfeovi něco mimořádně jemného a intimního. To, že se člověk stává obětí fyzického světa—je potom pouze důsledek. S podstatou, která svými kořeny ještě tkvěla v nadmyslnu, pronikl do toho, čím se musel stát na fyzické úrovni. Tím na něj dorážejí všechny síly fyzické úrovně, a Orfeus ztrácí Eurydiku, svoji vlastní nevinnou duši, kterou moderní člověk musí ztratit. Ztrácí ji, - a síly do nichž je přesazen, ho rozdrásají. Toto je potom jakousi Orfeovou obětí.

Co je tedy to, co Orfeus nejprve prožívá, protože žije z třetího do čtvrtého poatlantského kulturního období?

Prožívá nejprve to, co odkládá první stupeň vědomí dětství: Souvislost s makrokosmem. Ta zde není, nepřechází do vědomého života. A jakým člověk je, tak je stravován, usmrcován životem fyzické úrovně, jenž vlastně začíná teprve s jmenovaným obdobím. - Přihlédněte nyní k tomuto člověku, jenž je takřka člověkem fyzické úrovně, jenž si v dnešním normálním vědomí vzpomíná až k určité chvíli; před ní jsou tři roky dětství. Tento člověk s vláknem vzpomínky je spojen s fyzickou úrovní natolik, že Orfeus podle své vlastní podstaty v něm nemůže vydržet, nýbrž vlákno se trhá. To je vlastní duch člověka přítomné doby, onen duch člověka, jenž nám ukazuje, jak člověk může být nejhrouběji zapředen do hmoty. Je to duch, jenž je ve smyslu Pavlova křesťanství nazýván Synem člověka. Toto si musíte osvojit jakožto pojem „Syn člověka“ se nachází v člověku se vším, co si člověk může osvojit z kultury od chvíle, až po kterou sidnes vzpomíná. Přihlédněte k tomuto člověku - a nyní si představte všechno, čím by člověk mohl být skrze souvislost s makrokosmem, kdyby se k tomu připojilo to, co z makrokosmu proniká v prvních letech dětství. V prvních letech dětství nemůže to být nic jiného než základ, protože ještě zde není vyvinuté lidské já. Kdyby to ale vpadlo do vyvinutého lidského já, potom by se stalo to, co se poprvé událo v okamžiku, kdy do Ježíše z Nazaretu vstoupil „duch shora“

skrze křest v Jordáně: První nevinné vývojové stavy dětství se smísily s ostatním lidstvím. To je to nejbližší.

A co bylo důsledkem?

Důsledkem bylo, že když se tento nevinný život dětství chtěl vyvíjet na fyzické Zemi, byl schopen vyvíjet se pouze tři roky —jako se všude vyvíjí pouze tři roky - a potom skončil na Golgote tzn. nemohl se smístit s tím, čím se člověk stane ve chvíli, až po kterou si potom normálně vzpomíná.

Když promyslíte, co by to znamenalo, kdyby se do nějakého člověka vmísila veškerá souvislost s makrokosmem, jež zde nejasně existuje v prvních letech dětství, která ale, protože dítě nemá vědomí já, ještě nemůže skutečně zářit. A když dále uvážíte, že při jejím zjasňování v pozdějším vědomí by se vytvářelo něco, vpadávalo by do nás něco, co nepochází z člověka v nás, nýbrž co pochází z veškerých hlubin světa, z nichž se rodíme - potom máte interpretaci slov, pronesených zde vzhledem k tomu, co zpodobuje snášejíci se holubice: „Toto je můj milovaný syn; dnes jsem jej zplodil!" To znamená: Zde se do Ježíše z Nazaretu inkarnoval Kristus, byl „zplozen", Kristus, jenž se vskutku zrodil v Ježíši z Nazaretu v okamžiku Janova křtu, a jenž stál na výši onoho vědomí, které jinak lidé mají pouze v prvních letech dětství, avšak s veškerým kosmickým pocitem sounáležitosti, který by dítě muselo mít, kdyby vědělo, co cítí v prvních třech letech. Potom ovšem obdrží zcela jiný význam i slova „Já a Otec (kosmický Otec) jedno jsme!"

Dáte-li tomu působit na svou duši, potom vycítíte něco z toho, co takřka bylo prvním základním elementem Pavlova zjevení před Damaškem, a co je vyjádřeno pěknými slovy: „Nebudete-li jako děti, nevejdete do království nebeského!" Tato slova mají mnohonásobný význam, avšak i tento. Pavel řekl: „Nikoli já - nýbrž Kristus ve mně!", tzn. bytost, která má takové makrokosmické vědomí, jaké by mělo dítě, kdyby mohlo vědomí prvních tří let prostoupit vědomím doby pozdější. U dnešního normálního člověka jsou oba tyto druhy vědomí oddělené, musí být oddělené; nesnášely by se. Nesnášely se ani v Kristu Ježíši. Neboť po oněch třech letech musela nutně přijít smrt, a sice za poměrů, které se odehrály v Palestině. Nebyly náhodné, nýbrž došlo k nim skrze prolínající se život těchto dvou činitelů: Syna Božího, jenž je člověkem od chvíle zrození až do vývoje vědomí já, a Syna člověka, jenž je člověkem od chvíle vzpomínky vědomí já. Tímto soužitím Syna člověka a Syna Božího byly vyvolány události, které pak vedly k událostem v Palestině.